

**Poro ilo Medresorske delovne skupine
za boj proti trgovini z ljudmi
za leto 2015**

Ljubljana, maj 2016

Za MDS TZL poročilo pripravil mag. Sandi Šurin, nacionalni koordinator za boj proti trgovini z ljudmi

Vsebina

Uvod	4
1. Zakonodaja in politike	5
Spremembe nacionalne zakonodaje	
Izvajanje Akcijskega načrta za boj proti trgovini z ljudmi za obdobje 2015. 2016	
Izvajanje drugih aktivnosti v skladu s sprejetimi mednarodnimi obveznostmi	
2. Preprečevanje	8
Ozaveščanje širše javnosti	
Ozaveščanje ciljnih rizičnih skupin	
Ozaveščanje potroznikov in uporabnikov storitev, ki jih izvajajo žrtve trgovine z ljudmi	
Ozaveščanje in usposabljanje strokovne javnosti	
3. Odkrivanje, preiskovanje in pregon kaznivih dejanj, povezanih s trgovino z ljudmi	13
Dejavnosti policije	
Dejavnosti državnega toilstva	
Dejavnosti Inšpektorata Republike Slovenije za delo	
Dejavnosti Finančne uprave Republike Slovenije	
4. Pomoč in zaščita za žrtve	17
Program Oskrba žrtev trgovine z ljudmi	
Program PATS	
5. Mednarodne dejavnosti in partnerstva	21
Pobude procesa Brdo	
Druge mednarodne dejavnosti	
Sklep	25

Uvod

Medresorska delovna skupina za boj proti trgovini z ljudmi (v nadaljevanju: MDS TZL oz. medresorska delovna skupina) je tudi v letu 2015 opravljala naloge v skladu z mandatom, opredeljenim v sklepu vlade zt. 01201-7/2012/4 z dne 5. julija 2012, ki je nadomestil predhodni sklep zt. 240-05/2003 z dne 18. 12. 2003.

Lani medresorske delovne skupine so predstavniki resornih ministrstev in vladnih služb ter nevladnih in humanitarnih organizacij, katerih področje je dela posega v problematiko trgovine z ljudmi. Nacionalni koordinator, ki je hkrati vodja MDS TZL, je v poročevalnem obdobju sklical štiri seje te skupine, in sicer aprila, junija, septembra in decembra. Na podlagi sprejetih sklepov iz obravnavanih sej so bile podane dodatne usmeritve posameznim resorjem zaradi učinkovitejšega izvajanja politik v boju proti trgovini z ljudmi ter k doslednejši implementaciji ukrepov iz aktualnega Akcijskega načrta za obdobje 2015. 16, ki ga je ta skupina pripravila in januarja 2015 potrdila Vlada Republike Slovenije. Kljub temu se tudi v letu 2015 naprej zaznava slabša zastopanost in odzivnost nekaterih resorjev pri delu MDS TZL, kar se ne nazadnje izraža v sistemskih nedorečenostih posameznih področij kot na primer namez anje in oskrba otrok. Ortev trgovanja, kontinuirana strokovna usposabljanja ipd.

Poleg rednih sej MDS TZL so za posamezna specifična področja potekali sestanki manjše skupine članov, katere naloga je bila pripraviti konkretne rešitve, ki so bile za tem predstavljene na sejah MDS TZL. Tako se je na primer sestajala skupina za pripravo sprememb in dopolnitev kazenskega zakonika ter skupina za pripravo priročnika o identifikaciji, pomoči in zaznavi Ortev trgovine z ljudmi, ki je priloga tega poročila.

Sicer metodologija priprave letnega poročila temelji na zbiranju in usklajevanju statističnih podatkov ter opisnem povzemanju poročil posameznih resorjev. Poročilo je razdeljeno na poglavja, ki najprej opredeljujejo spremembe na področju zakonodaje in politik delovanja, sledijo aktivnosti na temo preprečevanja trgovine z ljudmi. Te vključujejo ozaveževanje zirze javnosti, ozaveževanje rizik skupin in tudi izobraževanje akterjev na strokovni ravni. Poglavje o odkrivanju, preiskovanju in pregonu kaznivih dejanj zajema predvsem aktivnosti policije in tožilcev, vključno z merljivimi rezultati o ztevilu obravnavanih storilcev, ztevilu obtožb in končnih obsodb. To poglavje vključuje tudi aktivnosti Inzpektorata Republike Slovenije za delo (IRSZD) in Finančne uprave Republike Slovenije (FURS), predvsem po področni zakonodaji, za katero sta ta dva organa pristojna. V teh primerih se vsebina delovanja prepleta in v širšem smislu povezuje s problematiko delovnega izkoriščanja, zaposlovanja in dela na rano ter izkoriščanja delavcev migrantov. Sledi poglavje o pomoči in oskrbi Ortev trgovine z ljudmi, kjer se večinoma povzemajo delo in aktivnosti nevladnih in humanitarnih organizacij, zadalženih za to obliko asistencije. Gre večinoma za programe, ki jih sofinancira država ter izvajajo nevladne in humanitarne organizacije. Zadnji, a ni manj pomemben sklop, so mednarodne dejavnosti, projektno delo in partnerstva. V tem sklopu so nanizani predvsem dogodki in aktivnosti MDS TZL, ki so imele značaj mednarodnega povezovanja in partnerskih projektov znotraj države.

Glede na to je večkrat izpostavljeno dejstvo iz predhodnih letnih poročil o tem, da preprečevanje in boj proti trgovini z ljudmi zahtevata celovit in usklajen pristop na nacionalni ravni ter veliko mero sodelovanja z nevladnimi in humanitarnimi organizacijami, je bila pozitivno sprejeta pobuda o ziritvi MDS TZL s predstavnico Urada Vlade za narodnosti, dodatnima predstavnicama Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, predstavnikom Zveze svobodnih sindikatov Slovenije in predstavnikom Finančne uprave Republike Slovenije.

Sklepni del poročila izpostavlja ključne aktivnosti za obdobje poročanja, ukrepe, ki so pripomogli pri preprečevanju in boju proti trgovini z ljudmi, posledično pa tudi pri prepoznavnosti tega pojava. Najpomembnejša je izpostavitev področij, ki so pežala in niso bila uspešno realizirana, pa tudi tistih, za katera bi veljala tehten premislek in sistemska nadgradnja. Pri tem nas je spremljala ustrezna mera samokritičnosti, saj lahko le tako stvari premaknemo na bolje.

1. Zakonodaja in politike

1.1 Spremembe nacionalne zakonodaje

Državni zbor Republike Slovenije je dne 9. julija 2015 sprejel Zakon o spremembah in dopolnitvah kazenskega zakonika (KZ-1C) v katerem je dopolnjen 113. len (Trgovina z ljudmi) in dodan novi 132.a len (Prisilna sklenitev zakonske zveze ali vzpostavitve podobne skupnosti).

Trgovina z ljudmi 113. len

*(1) Kdor zaradi izkoristitve prostitucije ali drugih oblik spolnih zlorab, prisilnega dela, suženjstva, sluhabizitve, storitve kaznivih dejanj ali trgovine z organi, lovezkimi tkivi ali krvjo drugo osebo kupi, prevzame, nastani, prepelje, proda, izroči oziroma z njo kako drugače razpolaga ali tako osebo novači, menjava ali prenaša nadzor nad njo ali pri teh ravnanjih posreduje, se, ne glede na morebitno privolitve te osebe, kaznuje z zaporom od enega do desetih let **in denarno kaznijo**.*

*(2) To je dejanje iz prejšnjega odstavka storjeno proti mladoletniku ali pa s silo, grožnjo, preslepitvijo, ugrabitvijo ali zlorabo podrejenega ali odvisnega položaja ali z dajanjem ali prejetjem plačila ali koristi, da se doseže soglasje osebe, ki ima nadzor nad drugo osebo, ali z namenom prisiljevanja k nosečnosti ali umetni oploditvi, se storilec kaznuje z zaporom od treh do petnajstih let **in denarno kaznijo**.*

*(3) Kdor z namenom izvržitve dejanja iz prvega ali drugega odstavka tega lena zadrži, odvzame, skriva, poškoduje ali uniči javno listino, s katero se izkazuje identiteta žrtve trgovine z ljudmi, se kaznuje z zaporom do treh let **in denarno kaznijo**.*

*(4) Kdor ve, da je oseba žrtev trgovine z ljudmi, pa uporablja njene storitve, ki so posledica izkoriščanja te osebe, opisanega v prvem in drugem odstavku tega lena, se kaznuje z zaporom do treh let **in denarno kaznijo**.*

*(5) Kdor stori dejanje iz prvega, drugega ali tretjega odstavka tega lena kot član hudodelske združbe za izvedbo takih dejanj ali če je bila s tem dejanjem pridobljena velika premoženjska korist, se kaznuje z zaporom od treh do petnajstih let **in denarno kaznijo**.*

Predlagane spremembe 113. lena kazenskega zakonika so posledica predlogov iz prakse in teorije ter tudi mednarodnih obveznosti oziroma priporočil Republiki Sloveniji. Predlog sprememb in dopolnitev je pripravilo Ministrstvo za pravosodje.

Prvi, drugi in peti odstavek so dopolnjeni z uvedbo izreka obvezne denarne kazni (poleg kazni zapora). Nov tretji odstavek implementira 20. člen Konvencije Sveta Evrope o ukrepanju proti trgovini z ljudmi,¹ in sicer v obliki inkriminacije predhodnega pripravljalnega kaznivega dejanja zadržanja, odvzema, skritja, pozkodovanja ali uničenja javne listine, s katero se dokazuje identiteta žrtve trgovine z ljudmi. Inkriminacija je oblikovana v skladu s predlogom iz prakse. Nov četrti odstavek sledi določbam Direktive 2011/36/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. aprila 2011 o preprečevanju trgovine z ljudmi in boju proti njej ter zaznavanju njenih žrtev² (18. člen, četrti odstavek) in določa kaznovanje uporabnikov storitev žrtve trgovine z ljudmi, če so vedeli, da gre za uporabo storitev žrtve kaznivih dejanj trgovine z ljudmi. Za izpolnitev kaznivega ravnanja je potrebno dejansko zavedanje, da se uporabljajo storitve žrtve kaznivih dejanj trgovine z ljudmi. Pri tem bo morala sodna praksa postopoma izoblikovati ustrezne standarde oziroma nabore relevantnih naveznih okolizmin, iz katerih bo mogoče sklepati, da se je uporabnik zavedal položaja žrtve.

¹ Uradni list RS, št. 62/09. Mednarodne pogodbe, št. 14/09.

² UL L 101, 15.4.2011.

Prisilna sklenitev zakonske zveze ali podobne skupnosti
132.a len

(1) Kdor s silo ali grožnjo, da bo uporabil silo, ali z zlorabo podrejenega ali odvisnega položaja drugega prisili v vzpostavitev zakonske zveze, zunajzakonske skupnosti ali registrirane istospolne skupnosti, se kaznuje z zaporom do dveh let.

(2) Kdor stori dejanje iz prejšnjega odstavka proti mladoletni osebi ali slabotni osebi, se kaznuje z zaporom do treh let.

Z novim 132.a lenom KZ-1C se izvrzuje 37. len Konvencije Sveta Evrope o preprečevanju nasilja nad ženskami in nasilja v družini ter o boju proti njima³ (Istanbulska konvencija), ki zahteva od držav pogodbenic navedene Konvencije, da kot posebno kaznivo dejanje določijo kaznivost prisilnih porok (po nazem pravnem redu sta to zakonska zveza, zunajzakonska skupnost, po tem zakoniku pa tudi registrirana istospolna skupnost). Predlagana je kazen od enega do dveh let zavora za temeljno obliko kaznivega dejanja. Za kvalificirano obliko v drugem odstavku, ki vključuje varstvo mladoletnih oseb in drugih ranljivih oseb, opredeljenih kot slabotne osebe (navezava na široko opredelitev kroga slabotnih oseb iz 129. člena KZ-1), pa je predpisana kazen od enega do treh let zavora. Gre za dodatno določitev kaznivosti, ki le v tem delu ni v celoti zajeta v dosedanjem 132. členu KZ-1 Prisiljenje.

Poleg sprememb kazenskega zakonika je septembra 2015 začel veljati tudi nov Zakon o zaposlovanju, samozaposlovanju in delu tujcev, ki je nadomestil prej veljavni Zakon o zaposlovanju in delu tujcev ter na podlagi katerega so vse Ortve trgovine z ljudmi, ki v Republiki Sloveniji prebivajo na podlagi dovoljenja začasno prebivanje kot Ortve trgovine z ljudmi, upravičene do prostega dostopa na trg dela.

1.2 Izvajanje Akcijskega načrta za boj proti trgovini z ljudmi za obdobje 2015–2016

Vlada Republike Slovenije je na svoji 17. redni seji 8. januarja potrdila Akcijski načrt za boj proti trgovini z ljudmi za obdobje 2015–2016 (v nadaljevanju: akcijski načrt) in s tem ministrstva zadolžila k izvajanju aktivnosti iz akcijskega načrta.

Komisija za peticije ter za varstvo človekove pravice in enake možnosti Državnega zbora se je na svoji 6. redni seji dne 12. marca 2015 seznanila z Akcijskim načrtom za boj proti trgovini z ljudmi za obdobje 2015–2016, na 8. redni seji dne 1. oktobra 2015 pa s Poročilom o delu Medresorske delovne skupine za boj proti trgovini z ljudmi v letu 2014. Akcijski načrt in letno poročilo je predstavil nacionalni koordinator, v razpravi pa so sodelovali predstavnica Vrhovnega državnega toilstva, vabljeni resorna ministrstva in vabljeni nevladne organizacije.

MDS TZL je decembra 2015 opravila pregled izvajanja akcijskega načrta in identificirala področja, ki se ne izvajajo popolnoma v skladu s sprejetim akcijskim načrtom (predvsem izvajanje aktivnosti, namenjene usposabljanju strokovne javnosti, katere delo je povezano s problematiko trgovine z ljudmi). Nacionalni koordinator je skladno s sklepi sestanka resorna ministrstva pozval k implementaciji aktivnosti iz akcijskega načrta.

Skladno z akcijskim načrtom je MDS TZL po celoletnem usklajevanju na svoji 13. seji decembra 2015 sprejela Priročnik o identifikaciji, pomoči in zaščiti Ortev trgovine z ljudmi. Priloga priročnika so tudi indikatorji, namenjeni prepoznavi posameznih kategorij Ortev trgovanja. Priročnik je namenjen vsem, ki se pri svojem delu lahko sreajo s pojavnostjo problematike trgovine z ljudmi, predvsem pa s potencialnimi žrtvami trgovanja.

1.3 Izvajanje drugih aktivnosti v skladu s sprejetimi mednarodnimi obveznostmi

Nadzorstveni mehanizem GRETA (skupina strokovnjakov po Konvenciji Sveta Evrope o ukrepanju proti trgovini z ljudmi) je po predhodni najavi dne 17. aprila 2015 obiskal Republiko Slovenijo in se sestal z vsemi deležniki na področju boja proti trgovini z ljudmi (tudi MDS TZL). Sestanek je organiziral nacionalni koordinator za boj proti trgovini z ljudmi, njegov namen pa je bil preučitev poteka implementacije priporočil, sprejetih na odboru pogodbenic 7. februarja 2014. Ob koncu koledarskega

³ Uradni list RS, št. 1/15 . Mednarodne pogodbe, št. 1/15.

leta sta se za dela usklajevanje in priprava poročila Republike Slovenije o implementaciji priporočil in nadzorstvenega mehanizma po Konvenciji Sveta Evrope o ukrepanju proti trgovini z ljudmi.

Evropska komisija je v jesenskem poročilu evalskem obdobju predložila osnutek ocene prenosa Direktive 36/2011/EU v nacionalno zakonodajo, ki ga je za Komisijo pripravila agencija TIPIK. Ministrstvo za pravosodje je kot nosilec prenosa direktive Komisiji predložilo posamezne pripombe k predlaganemu osnutku. Pri pripravi odgovorov je sodeloval nacionalni koordinator.

V novembru 2015 je v Ženevi pred Odborom Združenih narodov o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk potekal zagovor 5. in 6. periodičnega poročila Republike Slovenije o uresničitvi določil Konvencije o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk, decembra pa je zagovor 8. do 11. periodičnega poročila Republike Slovenije po Mednarodni konvenciji za odpravo vseh oblik rasne diskriminacije pred Odborom Združenih narodov za odpravo rasne diskriminacije. V okviru obeh zasedanj so bila sprejeta posamezna priporočila in tudi za področje boja proti trgovini z ljudmi.

2. Prepre evanje

Prepre evanje in s tem povezane preventivne aktivnosti so eno temeljnih poslanstev v celovitem zoperstavljanju problematiki trgovine z ljudmi. Že v svoji osnovi so to dejanja in ukrepi, ki prepre ujejo nastanek zkode, ki je v primerih trgovine z ljudmi pogosto nepopravljiva. Zato so razli ne oblike ozavez anja rizi nih skupin potencialnih Ortev trgovanja nujno potrebne. Poleg tega prepre evanje zajema tudi ozavez anje zirze lai ne javnosti, ki se prek medijev seznanja z aktivnostmi in obsegom obravnavane problematike. Zadnji izmed treh sklopov prepre evalnih aktivnosti tvorijo usposabljanja akterjev, ki se pri svojem delu bolj ali manj intenzivno sre ujejo z zaznavo primerov in njihovo obravnavo.

2.1 Ozavey anje yirye javnosti

- **18. oktober, evropski dan boja proti trgovini z ljudmi**

Urad Vlade RS za komuniciranje (UKOM) je zagotovil izvedbo posveta ob 18. oktobru, evropskem dnevu boja proti trgovini z ljudmi. Glede na aktualno dogajanje, povezano z migracijsko problematiko, se je vsebina posveta osredoto ila na razlikovanje med trgovino z ljudmi in tihotapljenjem beguncev in migrantov ter na prepoznavanje Ortev trgovine z ljudmi. Na posvetu, ki je potekal 16. oktobra 2015, so sodelovali: nacionalni koordinator za boj proti trgovini z ljudmi; vodja sektorja za organiziran kriminal iz Uprave kriminalisti ne policije; vodja sektorja za nastanitev, oskrbo in integracijo iz Ministrstva za notranje zadeve; vodja konzularne slu0be iz Ministrstva za zunanje zadeve; predstavnik Slovenske filantropije kot vodja programa migracije; predsednica druztva Klju in generalni tajnik Slovenske Karitas. Posveta se je udeležilo 69 udeležencev. Spremljali so ga novinarji sedmih medijev.

Istega dne je druztvo Klju organiziralo koncert ob evropskem dnevu boja proti trgovanju z ljudmi, na katerem je nastopilo zest glasbenih skupin. Koncerta se je udele0ilo pribli0no 900 oseb.

- **Spletno mesto**

UKOM je v letu 2015 prenovil spletno mesto, na katerem je predstavljena problematika boja proti trgovini z ljudmi v slovenskem jeziku, in zagotovil aktualiziranje vsebin v anglezkem jeziku. Prenovljeno spletno mesto je bolj pregledno, vizualno privla no in vsebinsko bogatejze. Uporabnikom omogo a la0jo dostopnost zlasti do vsebin, ki opisujejo aktivnosti medresorske delovne skupine na podro ju odkrivanja, preiskovanja in pregona kaznivih dejanj, povezanih s trgovino z ljudmi, preventive ter zagotavljanja pomo i in zaz ite Ortvam.

Statistika ka0e, da je imela v letu 2015 slovenska razli ica spletnega mesta 2.278 obiskovalcev in 3.737 ogledov, anglezka pa 418 obiskovalcev in 573 ogledov.

- **Mediji**

Po dostopnih podatkih so slovenski tiskani, elektronski in spletni mediji objavili ve kot 110 prispevkov na temo trgovine z ljudmi. Mediji so veliko pozornost namenili aktivnostim policije in pravosodja pri odkrivanju in pregonu kaznivih dejanj ter razli nim preventivnim aktivnostim nevladnih organizacij in delovanju medresorske delovne skupine. Obzirn o so poro ali tudi o januarski predstavitvi rezultatov raziskave, ki jo je Fakulteta za varnostne vede opravila v letu 2014, ter objavili tudi nekaj tematskih prispevkov o temah, ki so bile v raziskavi izpostavljene, zlasti o delovnem izkoriz anju in prisilnem delu delavcev migrantov. Ve prispevkov opozarja tudi na ranljivost beguncev in razmah trgovine z ljudmi ob begunskih poteh. Mediji so objavili tudi precej lankov, ki opisujejo slabe delovne razmere ter su0enjsko delo in delo otrok v razli nih dr0avah sveta, pri emer izpostavljajo odgovornost multinacionalk in pomembnost eti ne potroznje.

Tudi druge nevladne organizacije so se na temo trgovine z ljudmi v medijih pojavljale samostojno ali s skupnimi objavami. Tako je druztvo Klju imelo ve ino samostojnih objav v povezavi s potujo o fotografsko razstavo Moje sanje in s tem povezano tematiko okroglih miz o prisilnih porokah. Ker je fotografska razstava v letu 2015 potovala iz Ljubljane v Krzko, Celje, Kranj, Novo mesto, Ko evje in Koper, so o tematiki prisilnih porok poro ali tudi lokalni mediji v posameznih krajih.

V okviru ozavez anja zirze javnosti sta bili izvedeni dve predavanji o trgovini z ljudmi v lokalnih skupnostih. V sodelovanju s kriminalisti no policijo in ztudenti Evropske pravne fakultete (v organizaciji

Elsa (The European Law Students' Association)) sta bili izvedeni dve predavanji o trgovini z ljudmi za študente prava v Novi Gorici in Ljubljani. S strani Slovenske Karitas pa je bilo v letu 2015 izvedeno predavanje o trgovini z ljudmi na posvetu za članice v prostovoljnih gasilskih družtvih in gasilskih zvezah regije Ljubljana III.

2.2 Ozavezanje rizičnih ciljnih skupin

- **Sofinanciranje projektov nevladnim organizacijam**

Na podlagi javnega razpisa za sofinanciranje informativno-komunikacijskih in izobraževalnih dejavnosti nevladnih organizacij v letu 2015 je Urad Vlade za komuniciranje (v nadaljevanju: UKOM) sofinanciral tri projekte, katerih izvajalke so bile nevladne organizacije.

Dva projekta sta bila namenjena ozavežanju mladostnikov o nevarnostih trgovine z ljudmi in na njihova ozavežanja ter o usposabljanju za prepoznavanje tveganja, ustreznih na njih ukrepanja in samozaznane vedenja. Tretji projekt je bil namenjen ozavežanju tujih delavcev s ciljem uinkovitežega uveljavljanja in zaščite pravic, zaščite pred izkoriščanjem, opozarjanju na povezanost prisilnega dela in trgovine z ljudmi ter identificiranju morebitnih otrov, ki potrebujejo dodatno podporo in zaščito.

- Prvi projekt je izvajal Pravni center za varstvo otrokovih pravic iz Kopra. V okviru projekta so izvedli 48 delavnic, na katerih je sodelovalo preko 1.000 učencev tretje triade osnovnih šol. Delavnice so potekale s pomočjo razanalizirane predstavitve, učenci so se seznanili s pojavnimi oblikami trgovine z ljudmi, oblikami njihovega ukrepanja in samozaznane ravnanja. Posamezna delavnica je trajala eno šolsko uro, vključevala pa je tudi preverjanje pridobljenega znanja v obliki igrivega vpražalnika. Delavnice so potekale v osnovnih šolah v Podgorici (3 delavnice), Luciji (4 delavnice), Logatcu (8 delavnic), Mariboru (6 delavnic), Kopru (8 delavnic), Pivki (6 delavnic), Marezigah (9 delavnic), Hrvatinih (3 delavnice) in na vrhovem vrhu (1 delavnica). Udeležencem delavnic so razdelili zloženke, v kateri so navedeni samozaznane ukrepi in nekaj osnovnih informacij o akterjih na področju boja proti trgovini z ljudmi s kontakti. Zloženka je dostopna na spletni strani in Facebook profilu izvajalca. Na spletni strani izvajalca je dostopna igra, ki mladim na interaktiven način prikazuje problematiko trgovine z ljudmi in od igralca zahteva poznavanje osnovnih informacij o pojavu. Igrica je mladim na voljo tudi kot aplikacija za pametne telefone. Igrico je igralo 659 oseb. Rezultate projekta je izvajalec predstavil 7. maja na novinarski konferenci, kjer je prispevek k tovrstnemu projektu podal tudi nacionalni koordinator. UKOM je projekt sofinanciral v višini 5.000 EUR.

- Drugi projekt »Telesnica . kako prepoznati trgovanje z ljudmi in se mu izogniti?« je izvedlo društvo Ključ . center za boj proti trgovini z ljudmi. V okviru projekta je bilo izvedenih 52 delavnic v 8 srednjih šolah in 4 vzgojnih zavodih oziroma mladinskih domovih po Sloveniji. Delavnic se je udeležilo 1.275 dijakinj in dijakov. Delavnice so potekale v vzgojnih zavodih v Mariboru (1 delavnica), Logatcu, SS Postojni (2 delavnici), Kranju (1 delavnica), Mladinskem domu Mal i Beli (1 delavnica), srednjih šolah in gimnazijah v Ljubljani (28 delavnic), v Novem mestu (5 delavnic), Krškem (2 delavnici), Ravnah na Korozkem (8 delavnic), Novi Gorici (4 delavnice). Delavnice potekajo 1 šolsko uro in se izvajajo v več razredih sočasno. Potekajo interaktivno in dinamično. Na začetku je prikazan kratek film, v katerem so predstavljene različne oblike trgovanja z ljudmi, sledi predstavitev posameznih oblik trgovanja s pomočjo spletne trgovine Telesnica. Ker predstavitev temelji na konkretnih primerih in so tudi nasveti vpeti v resnične zgodbe, mladostniki in mladostnice delavnice zbrano poslušajo in sodelujejo z vpražanji in razmišljanji. Mladi so delavnice večinoma ocenili kot zelo zanimive, povedali, da so izvedli veliko novega, poleg filma pa jim je bilo najbolj všeč prav to, da je tema predstavljena na podlagi resničnih zgodb. V okviru projekta so izdelali knjižna kazala, v zlatih motivih, zato da jih udeleženci delavnic vzamejo ter jih tudi podarijo prijateljem/prijateljicam in staršem, ki se delavnic niso udeležili. UKOM je projekt sofinanciral v višini 5.000 EUR.

- Tretji projekt »Boj proti trgovini z ljudmi . zbiranje informacij je orožje proti izkoriščanju« je izvajala Slovenska filantropija, Združenje za promocijo prostovoljstva. V okviru projekta so obvezali delavce migrante, ostale delavce in zbirali javnost o trgovini z ljudmi, o potencialnih nevarnostih trgovine z ljudmi, o tem, kako prepoznamo trgovino z ljudmi, o morebitni prepletenosti izkoriščanja s prisilnim delom in trgovino z ljudmi ter o vzvodih, ki delavcem lahko pomagajo preprečiti izkoriščanje. Preko projekta so izvajali identifikacijo morebitnih otrov trgovanja z ljudmi, ki potrebujejo dodatno podporo in zaščito, ter napotitev na organizacije, ki jim lahko nudijo podporo in zaščito. Aktivnosti projekta so prispevale tudi k lažji integraciji delavcev migrantov v Sloveniji. Izvajali so tudi obvezanja

in ozavez anje delavcev pred odhodom na delo v tujino. V ta namen so sodelovali z veleposlaniztvi držav, v katere gredo najpogosteje na delo napoteni delavci iz Slovenije.

Za razliko od situacije pred leti, ko so bili izkoriz ani predvsem delavci v gradbeniztvu, nastanjeni v samskih domovih, je danes te delavce te0je identificirati in tudi te0je pristopiti do njih. Zaradi tega so tovrstne oblike izkoriz anja in prisile tudi javnosti bolj skrite. Izvajalec programa je k problemu pristopil tako, da so obiskovali kraje po Sloveniji in poleg izvedbe obvez anja za posameznike, obvez ali in spodbujali tudi lokalne organizacije, da prepoznavajo izkoriz ane delavce, jih ozavez ajo o pravicah in možnostih pomo i ter o tem obvestijo ustrezne institucije. Prek centrov za socialno delo, lokalnih uradov za delo, Rde ega kri0a in drugih organizacij so pred odhodom na teren poizvedovali, kje in kako najla0je dosega0o ciljno skupino.

V okviru projekta so izvedli 8 terenskih obiskov z obvez anjem po slovenskih mestih: Maribor, Krzko, Trbovlje, Ravne na Korozkem, Nova Gorica, Metlika, rnomelj in Velenje. Na terenu so obvez ali delavce in tudi drugo zainteresirano javnost, razdelili 210 plakatov in 800 letakov razli nim lokalnim organizacijam ter poleg informacij ponudili tudi možnost sodelovanja pri iskanju rezitev. Informiranj se je udele0ilo 97 oseb (delavcev in delavk, tako migrantskih in tudi slovenskih, ter druge zainteresirane javnosti, tudi novinarji), ki so jih neposredno obvez ali o potencialni nevarnosti trgovine z ljudmi; o tem, kaj trgovina z ljudmi je, kako jo prepoznamo; o morebitni prepletenosti izkoriz anja s prisilnim delom in trgovino z ljudmi; o vzvodih, ki delavcem migrantom/delavkam migrantkam lahko pomagajo prepre iti izkoriz anje (na koga se obrniti, kako lahko prepre ijo nadaljnje izkoriz anje itd.) Poleg terenskih informiranj so 25 delavcev migrantov vklju ili v nadaljnjo obravnavo v programe Slovenske filantropije in drugih organizacij; izvajali tudi identifikacijo Ortev delovnega izkoriz anja in jim svetovali o mo0nih reztivah; obvez ali glede pla ila prispevkov za zdravstveno zavarovanje s strani delodajalcev; identificirali osebe brez urejenega zdravstvenega zavarovanja ter jih napotili v ambulanto s posvetovalnico za osebe brez zdravstvenega zavarovanja; vzpostavili sodelovanje z italijanskim veleposlaniztvom ter nadaljevali sodelovanja z nemzkim in avstrijskim veleposlaniztvom in z njihovo pomo jo distribuirali letake, plakate in informacije o delovnem izkoriz anju in trgovini z ljudmi; javnost obvez ali tudi prek lokalnih medijev. UKOM je projekt sofinanciral v vizini 4.886,18 EUR.

- **Druge dejavnosti**

Druztvo Klju je v letu 2015 poleg projekta Telesnica izvedlo ze 54 delavnic iz programa »Vijolica« za otroke zaklju nih razredov osnovnih zol, projekt »Druga na zveza«, sofinanciran s strani Mestne ob ine Ljubljana, ter projekt »S pesmijo proti trgovini z ljudmi«, ki ga je sofinanciralo Veleposlaniztvo ZDA. Prav tako so izvedli 12 preventivnih delavnic o trgovanju z ljudmi in nenasilju na slovenskih fakultetah. Vseh delavnic se je udele0ilo 4788 otrok in mladostnikov ter 299 ztudentk in ztudentov. Spletna stran druztva Klju je v letu 2015 zabele0ila 3.713 obiskov, spletna stran www.telesnica.si pa 1.747 obiskov.

V okviru ozavez anja rizi ne skupine otrok tretje triade osnovnih zol o pojavu trgovine z ljudmi je Slovenska Karitas v letu 2015 organizirala nagradni nate aj »Bodi pozoren. Bodi previden.« Gre za spodbujanje mladih k aktivni udele0enosti v preventivnih aktivnostih na podro ju trgovine z ljudmi. Sodelovali so lahko s samostojno avtorsko vsebino, namenjeno sovrstnikom, in sicer v obliki stripa, slike, pesmi, zgodbe, spletne strani, fotografije, plakata ipd. Tema izdelkov je bila pojav trgovine z ljudmi in njegove posledice, pasti za mlade in kako se pastem izogniti. Ob tem je bilo pripravljeno tudi gradivo za mentorje na osnovnih zolah. Kar nekaj osnovnih zol je ob tem izkazalo interes za brezpla ne preventivne delavnice. Na nate aj je prispelo 106 izdelkov.

V maju 2015 je Slovenska Karitas vizjim predstojnikom in predstojnicam slovenskih redovnih skupnosti na zasedanju KORUS (Konferenca redovnih ustanov Slovenije) predstavila problematiko trgovine z ljudmi v Sloveniji in aktivnosti Slovenske Karitas na podro ju boja proti trgovini z ljudmi.

V septembru 2015 je Slovenska Karitas v izobra0evalne namene pridobila pravico do predvajanja filma Nazaj v 0ivljenje (Retour à la vie), ki je bil s finan no podporo Secours Catholique-Caritas France tudi slovensko podnaslovljen. Ob tem je bil pripravljen plakat o filmu.

Slovenska Karitas je v okviru pogodbe o financiranju projekta Oskrba Ortev trgovine z ljudmi . krizna namestitvev v letu 2015 izvedla 24 preventivnih delavnic po slovenskih srednjih in osnovnih zolah, katerih se je udele0ilo skupno 542 otrok oziroma mladostnikov. Namen delavnic je bil obvez anje in ozavez anje otrok, mladih in osebja, ki dela z njimi, ter drugih ciljnih populacij o nevarnostih in pasteh trgovine z ljudmi.

2.3 Ozaveý anje potroýnikov in uporabnikov storitev, ki jih izvajajo ýrtve trgovine z ljudmi

Na podlagi javnega razpisa za sofinanciranje informativno-komunikacijskih in izobraževalnih dejavnosti nevladnih organizacij v letu 2015 je UKOM sofinanciral projekt združenja Drogart »Prostitucija ni vedno stvar izbire, pogosto je prisilna«. Skladno z razpisom je bil projekt namenjen ozavežanju uporabnikov spolnih storitev in zaposlenih v panogah, ki so posredno povezane s spolnim izkoriščanjem in spolno industrijo (turizem, gostinstvo, transport ipd.). Ker se ti pogosto ne zavedajo, da so dekleta lahko žrtve prisilne prostitucije, je bilo krovno sporočilo osredotočeno na prepoznavanje znakov prostitucije in na njeno pomoč. V Sloveniji se prostitucija izvaja predvsem v stanovanjih in no nih lokalih, dekleta pa svoje storitve oglašujejo na spletnih portalih, namenjenih zasebnim stikom. Ključno orodje ozavežanja je zato splet. Izvajalec je 14. oktobra lansiral spletno stran prisilnaprostitucija.si, na kateri je mogoče najti ključne informacije o problematiki, o razširjenosti in oblikah trgovine z ljudmi in prisilne prostitucije v Sloveniji, o opozorilnih znakih, ki bi jih lahko kazale žrtve prisilne prostitucije in o njihovi pomoči žrtvam. Opisane so tudi resne ne zgodbе žrtev prisilne prostitucije in oblike novega žrtvovanja v Sloveniji.

Potencialne uporabnike spolnih storitev in splošno javnost je izvajalec dosegal tudi z objavo spletnega oglasa na ključnem portalu sloescort.si, ki ga mesečno obišče prek 100.000 individualnih uporabnikov; z objavo spletnega oglasa na splošnih portalih in na portalu 24ur.com; z opaznimi plakati v 69 barih, no nih klubih in lokalih; z obežankami za vrata, ki so jih poslali hotelom, motelom in t. i. dnevnim poitkom; z ozaveževalnimi nalepkami za taksije. Zaposlene v panogah, posredno povezanih s trgovino z ljudmi (taksisti, ponudniki hotelskih namestitev itd.), so nagovarjali z neposredno informativno pozico z informacijami o pojavu, znakih prisilne prostitucije in ukrepanju. Ciljne javnosti so dosegali tudi z medijsko publiciteto. UKOM je projekt sofinanciral v višini 4.975,42 EUR.

2.4 Ozaveý anje in usposabljanje strokovne javnosti

Usposabljanje strokovne javnosti je temeljnega pomena za uspešnost in učinkovitost tako preprečevanja trgovine z ljudmi kot tudi in predvsem boja proti temu pojavu. Že sama besedna zveza »boj proti žrtvovanju« nakazuje potrebo po ustrezni opremljenosti in usposobljenosti z znanjem v postopkih odkrivanja in prepoznavanja pojava, za tem pa ustrezen pregon kaznivega dejanja in sankcioniranje storilcev. Ker se po eni strani spreminjajo in nadgrajujejo trendi pojavnih oblik trgovine z ljudmi, po drugi strani pa se spreminja tudi nabor strokovnjakov, ki se s to problematiko ukvarja, je permanentnost usposabljanja ali vsaj nadgrajevanja znanja neizbežna. To velja za inšpekcijske službe, ki delujejo na tem področju, ter tudi za organe odkrivanja, pregona in sodstva.

Ugotovitve poročevalskega obdobja kažejo, da sta policija in toilstvo že nekako aktivna v procesih strokovnega usposabljanja, medtem ko sodstvo temu ne sledi. Zadnje usposabljanje na temo trgovine z ljudmi je bilo v okviru enodnevnega posveta v letu 2013. Dodatna prizadevanja v nadgradnjo znanja iz obravnavane tematike bi bilo treba vložiti tudi na področju socialne (Centri za socialno delo), Inšpektorata Republike Slovenije za delo, v posameznih zdravstvenih ustanovah ipd. Pri razvijanju tovrstnih usposabljanj je treba upoštevati, da ne gre več za delitev osnovnih znanj o pojavu trgovine z ljudmi, temveč za strokovno prilagojene razprave in analize primerov glede na resor, kateremu je usposabljanje namenjeno.

V nadaljevanju sledi povzetek izvedenih usposabljanj v letu 2015, pri čemer je razvidno, kateri resorji izvajajo usmeritve aktualnega akcijskega načrta.

Kriminalisti na policiji permanentno izobražujejo in usposablja kriminaliste in tudi policiste na lokalni ravni. Pri tem se pozornost posveča prepoznavanju pojavnih oblik trgovine z ljudmi, kriminalisti nimajo postopkov pri obravnavi žrtvovanja, preiskovanjem v predkazenskem postopku ter tudi prepoznavanju indikatorjev potencialnih žrtvovanja trgovine z ljudmi in tudi storilcev tega kaznivega dejanja. Tako je Uprava kriminalistične policije na Generalni policijski upravi v letu 2015 izvedla usposabljanje kriminalistov iz regijskih Sektorjev kriminalistične policije (SKP PU), ki se ukvarjajo s preiskovanjem kaznivega dejanja trgovine z ljudmi. Usposabljanje je potekalo na področju izvajanja postopkov z žrtvami trgovine z ljudmi in identifikacijami žrtvovanja trgovine z ljudmi. Usposabljanja se je udeležilo 36 kriminalistov iz vseh regijskih sektorjev in Generalne policijske uprave (GPU UKP).

V sodelovanju s Policijsko akademijo je GPU UKP izpeljala osnovno usposabljanje kandidatkinj in kandidatov za policiste nadzornike državne meje na temo prepoznavanja indikatorjev oziroma kazalnikov trgovine z ljudmi. Usposabljanja se je udeležilo 144 kandidatkinj in kandidatov za policiste nadzornike

državne meje. Na isto temo je bilo izvedeno tudi osnovno usposabljanje na kriminalisti nem te aju za vse kandidate za kriminaliste.

Ministrstvo za zunanje zadeve redno izvaja izobraževanje konzularnega osebja ter informira in ozaveža diplomate o pojavnih oblikah trgovine z ljudmi pred odhodom na delo v tujino.

Ministrstvo za notranje zadeve, Direktorat za upravne notranje zadeve, migracije in naturalizacijo je za upravne enote izvedel usposabljanje na temo zakonskih sprememb glede pridobivanja enotnega dovoljenja za delo in prebivanje.

Socialna zbornica Slovenije je v okviru Programa izvajanja javnih pooblastil Socialne zbornice Slovenije za obdobje od 1. januarja 2015 do 31. decembra 2015, ki ga financira Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, izvedla izobraževanje strokovnih delavcev in strokovnih sodelavcev za delo z Ortvmi trgovine z ljudmi. Tako sta Slovenska Karitas in društvo Klju s prispevki sodelovala pri tovrstnem izobraževanju strokovnih delavcev centrov za socialno delo, ki je potekalo 2. julija 2015.

Inzpektorat Republike Slovenije za delo je v okviru rednih letnih usposabljanj inzpektorjev v letu 2015 organiziral usposabljanje na temo zaposlovanja in dela tujcev, na katerem je bila predstavljena vsebina novega Zakona o zaposlovanju, samozaposlovanju in delu tujcev. Inzpektorji Inzpektorata RS za delo so se v letu 2015 udeležili tudi ztirih izobraževanj oziroma delavnic na temo trgovine z ljudmi z namenom izkoriz anja delovne sile, ki so jih organizirale različne organizacije v okviru EU. Delovni migranti so najpogostejša Ortev trgovine z ljudmi (zaradi izkoriz anja delovne sile), zaradi esar so inzpektorji na take primere posebej pozorni.

Društvo Klju je v osmih krajih po Sloveniji izvedlo okrogle mize z naslovom Prisilne poroke, ki so se jih udeležili zaposleni v zolstvu, na centrih za socialno delo, predstavniki toilstva in policije ter mediji. Okrogle mize so potekale v Ljubljani, Krzkem, Celju, Kranju, Novem mestu, Ko evju in Kopru. Prav tako so na temo prisilnih porok izvedli usposabljanje za zaposlene v zolstvu. Potekalo je 30. junija 2015 v prostorih Ministrstva za izobraževanje, udeležilo se ga je 25 zaposlenih v zolstvu. Novembra 2015 pa so v Ljubljani izvedli usposabljanje tudi za zaposlene v zdravstvu, in sicer na temo prepoznavanje in nudenje pomo i Ortvam trgovine z ljudmi. Usposabljanja se je udeležilo 16 zaposlenih v zdravstvu.

Prav tako je bilo 12. novembra 2015 v sofinanciranju s Secours Catholique-Caritas France izvedeno izobraževanje »Nazaj v Oivljenje: proti trgovini z otroki«, ki se ga je udeležilo 61 strokovnih delavcev različnih ministrstev, osnovnih in srednjih zol, centrov za socialno delo, varnih hiz, kriznih centrov, materinskih domov, policije, nevladnih organizacij ter prostovoljcev in strokovnih delavcev Karitas. Izobraževanje je bilo del kampanje Evro-Mediterranskega projekta 11 nacionalnih Karitas (Albanija, Armenija, Bosna in Hercegovina, Bolgarija, Kosovo, Libanon, Tur ija, Romunija, Ukrajina, Francija in Slovenija). Cilj izobraževanja je bilo ozavež anje strokovnih delavcev, ki se pri delu sre ujejo z otroki in mladostniki, o pasteh virtualne trgovine in spolnega izkoriz anja otrok. Uvodni nagovor je k dogodku prispeval tudi nacionalni koordinator za boj proti trgovini z ljudmi. O izobraževanju je poro ala RTV Slovenija.

3. Odkrivanje, preiskovanje in pregon kaznivih dejanj trgovine z ljudmi

3.1 Dejavnosti policije

Policija pri svojem delu odkrivanja in preiskovanja kaznivega dejanja trgovine z ljudmi po 113. lenu KZ-1 ter na podlagi sodelovanja s tujimi varnostnimi organi ugotavlja, da je v letu poročena Republika Slovenija na področju trgovine z ljudmi največkrat ciljna in tranzitna država.

Kot ciljna država se Slovenija prepozna predvsem za državljanke tretjih držav iz vzhodne in jugovzhodne Evrope (Ukrajina, Srbija), ki so v Sloveniji izkoristane v njihovih lokalnih in zasebnih stanovanjih, ter za dekleta iz območja EU (Slovaška, Češka, Madžarska), ki v Sloveniji nimajo urejenega mesta prebivanja, niti niso zaposlene in ustrezno socialno in zdravstveno zavarovane. Navedene se v Sloveniji ukvarjajo s prostitucijo v zasebnih prostorih in stanovanjih.

Kot tranzitna država je Slovenija prepoznana za osebe iz območja EU (Slovaške, Bolgarije in Romunije) glede pojavnih oblik prisilnega dela. Beračenja in prisilnega izvrševanja kaznivih dejanj. Policija tudi zaznava občasno prisotnost kriminalnih združenj, ki se ukvarjajo s trgovino z ljudmi zaradi prisilnega beračenja. Pri tem združenja storilcev navadno potujejo iz izvorne države (Bolgarija, Romunija, Slovaška) prek Slovenije v druge države EU (Italija, Avstrija, Francija itd.). Na svoji poti se v Sloveniji zadržujejo le krajši čas na poti iz njih na avtocestnem križku in v mestih na poti.

Število trgovine z ljudmi, ki bi bile v izvoru iz Republike Slovenije, ni bilo zaznanih.

Policija je v letu 2015 v 6 preiskavah, kjer je bilo zaznanih in obravnavanih 38 kaznivih dejanj, posamično obravnavala 42 osumljencev in 47 oškodovancev. Vse oškodovanke. Ortvam so bile ženskega spola (od tega dve mladoletni) in pri vseh je bil namen izkoristanja spolnost. Večina ortev je bilo državljanke Ukrajine (17), za tem državljanke Srbije (11), Češke republike (7), Makedonije (3) ter Madžarske, Slovaške in Slovenije. Od 42 osumljencev je bilo v letu 2015 18 žensk in 24 moških.

- **Trgovina z ljudmi kot zloraba prostitucije**

V vseh primerih trgovine z ljudmi, obravnavanih v letu 2015, je bil zaznan namen izkoristanja prostitucije. Žrtve so bile novane v izvorni državi, potem pa prepeljane in nastanjene v Sloveniji. Storitve so z zlorabo ranljivosti, podrejenega in odvisnega položaja ter s preslepitvijo dosegli njihovo podrejenost in vdajanje v prostitucijo.

Ugotavlja se, da storilci kaznivega dejanja trgovine z ljudmi zaradi izkoristanja prostitucije in drugih oblik spolnega izkoristanja prevzemajo, nastanjajo in tudi drugače razpolagajo z domnevnimi ortvami, pri čemer zlorabljujejo pravni okvir pridobivanja delovnega dovoljenja. Prav tako se ugotavlja, da storilci pri tem z zlorabo odvisnega in podrejenega položaja domnevnih ortev ter z zlorabo ranljivosti ortev dosežejo njihovo podrejenost in vdajanje v prostitucijo. Pri tem ne uporabljajo fizične sile in omejevanja gibanja, temveč za nadzor nad ortvami uporabljajo metode ekonomske prisile in finančne odvisnosti; na primer finančno kaznovanje za nespoštovanje hitrega reda in pravil na delovnem mestu, fiktivna minimalna plačila, vračila dolga, ki je nastal s pridobitvijo delovnega dovoljenja in prihodom v Slovenijo, in podobno.

Nadaljnje ugotovitve kažejo, da se ortve trgovine z ljudmi v policijskih postopkih, v katerih sodelujejo tudi strokovno usposobljeni predstavniki nevladnih organizacij, ne prepoznajo kot ortve trgovanja. Razlogi so po mnenju policije predvsem v izkoristanju ranljivosti ortev, ki izhajajo iz revnih družbeno socialnih okolij. Prebivanje v Sloveniji z opisanimi in inom prebivanjem (ekonomsko prisiljevanje v izvajanje prostitucije in spolno izkoristanje) ortvam omogoča preživetje. Pri tem policija ugotavlja, da oškodovanke zvečjim delom tako zasluženega denarja vzdržujejo sorodnike v izvorni državi. Tako prepoznane ortve v predkazenskem in kazenskem postopku le redko sodelujejo.

Tako se pri spremljanju problematike prostitucije z namenom prepoznavanja potencialnih ortev trgovine z ljudmi nadaljuje trend preteklih let, ki se nanaza na oglaševanje prostitucije v tiskanih in elektronskih medijih. V oglasih so objavljane fotografije prostitutk, lokacije krajev, kjer se te prostituirajo, kontaktne klicne številke in cena spolne storitve. Navedena dejavnost se izvaja pretežno v zasebnih prostorih (stanovanja, hotelske sobe), odprti pa so tudi posebni forumi na spletnih straneh, kjer se storitve komentirajo. Zaradi pomanjkanja zanesljivih podatkov o številu ljudi, vključenih v ponudbo in izvajanje storitev prostitucije, posredovanje pri tej dejavnosti, povpraševanje po storitvah in uporaba plačljive spolnosti, se teško oceni dejansko stanje. Poleg slovenskih državljanov se s prostitucijo v Republiki

Sloveniji ukvarjajo ze dr0avljani tretjih dr0av, predvsem Ukrajine in Srbije ter dr0avljani drugih dr0av EU, predvsem iz Slovazke, ezke in Romunije.

Za prostitucijo v Sloveniji je zna ilno, da je manj opazna, uli ne prostitucije oziroma prostitucije na prostem pa se skorajda ne zaznava. S prostitucijo na »vizji ravni« se ob asno in za asno ukvarjajo prete0no prostitutke s stalnim prebivaliz em v Sloveniji, ki pa naj bi bile pri svojem delu samostojne. S prostitucijo »srednje ravni«, to je hotelsko, stanovanjsko in barsko prostitucijo, se ukvarjajo predvsem tujke, ki v Sloveniji prebivajo na podlagi dovoljenja za za asno prebivanje iz razloga dela oziroma zaposlitve. Tujke so navadno zaposlene v no nih lokalih kot plesalke, animatorke, pomo0ne delavke in odrske umetnice.

- **Trgovina z ljudmi kot prisilno delo**

V letu 2015 policija ni zaznala in tudi ne obravnavala kaznivega dejanja trgovine z ljudmi po lenu treba. KZ-1, ki bi se nanazalo na sume izkoriz anja prisilnega dela Ortev. Glede navedenega je potrebno poudariti, da je policija v letu 2015 zaznala in obravnavala ve je ztevilo kaznivih dejanj »krzitev temeljnih pravic delavcev« po 196. lenu KZ-1, kjer so bili ugotovljeni elementi delovnega izkoriz anja. V predkazenskem postopku policija pri obravnavi navedenih kaznivih dejanj na podlagi usmeritev pristojnih okro0nih dr0avnih to0ilstev ni zaznala elementov prisilnega dela, prav tako pa ti elementi niso bili ugotovljeni v nadaljnjih kazenskih postopkih.

Tako je bilo za navedeno kaznivo dejanje »krzitev temeljnih pravic delavcev« po 196. lenu KZ-1 v letu 2015 obravnavanih 2.522 kaznivih dejanj, kar je za 55,5 odstotkov manj kot v letu 2014, ko je bilo teh kaznivih dejanj 5.671.

- **Prisilno bera enje**

Glede problematike trgovine z ljudmi v povezavi s prisilnim bera enjem, kot ene izmed oblik prisilnega dela, policija ugotavlja, da se na obmo ju Slovenije ob asno zadr0ujejo organizirane skupine bera ev, ki jim to po etje predstavlja na in Oivljenja. Navedene skupine prihajajo iz Slovazke, Bolgarije in Romunije, svojo dejavnost pa izvajajo predvsem v mestnih srediz ih Ljubljane, Maribora, Celja in Kopra. V navedenih skupinah ni bilo prepoznanih Ortev trgovine z ljudmi oziroma oseb, ki bi bile v bera enje prisiljene, kakor tudi ne oseb, ki bi se prepoznale kot Ortve trgovine z ljudmi. Ugotavlja se trend iz preteklih let, ki ka0e, da »bera i« v policijskih postopkih s policijo no ejo sodelovati in se ne prepoznavajo kot Ortve trgovine z ljudmi.

- **Statistika**

Tabela zt. 1: ¤tevilu osumljenih oseb, ki jih je v letu 2015 obravnavala policija (razdeljene po dr0avljanstvu in spolu)

DRpAVLJANSTVO	MOüKI	pENSKE	Skupaj
ezka republika	1	1	2
Italija	1	0	1
Slovenija	16	8	24
Srbija	2	3	5
Ukrajina	1	5	6
Romunija	0	1	1
Neznano	3	0	3
SKUPAJ	24	18	42

3.2 Dejavnosti državnega tožilstva

V poročevalskem obdobju je Specializirano državno tožilstvo Republike Slovenije, v stvarno pristojnost katerega sodi kaznivo dejanje trgovine z ljudmi, po 113. členu KZ-1B prejelo 6 kazenskih ovadb zoper **42 fizičnih oseb** in 2 pravni osebi ter 5 poročil po desetem odstavku 148. člena ZKP zoper 6 fizičnih oseb.

Vključno z zadevami iz prejšnjih let je tožilstvo zavrglo 6 kazenskih ovadb zoper 8 fizičnih oseb, zahtevalo 5 preiskav zoper 36 fizičnih oseb in 2 pravni osebi, odstopilo od pregona v eni zadevi zoper 2 fizične osebi ter vložilo 6 obtožnic zoper 23 fizičnih oseb.

V letu 2015 sta postali pravnomočni 2 sodbi v kazenskih zadevah, za kateri sta bili v letu 2006 podani kazenski ovadbi zoper **2 osebi** in v letu 2014 zoper **3 osebe**.

Obtoženima v kazenski zadevi Kt812/2006 je bila v ponovljenem postopku, v katerem sta bila spoznana za kriva kaznivega dejanja trgovine z ljudmi po drugem odstavku 387.a člena KZ, izrečena kazen zapora, in sicer prvoobtoženemu **tri leta zapora**, drugoobtoženemu pa **dve leti in deset mesecev zapora**. Pritožbi obeh obtoženih je vizje sodiz e zavrnilo in potrdilo sodbo sodiz a prve stopnje v celoti.

V Kt3625/2014 so bili trije obtoženi spoznani za krive kaznivega dejanja trgovine z ljudmi po drugem v zvezi s prvim odstavkom 113. člena KZ-1 (prisilna poroka) in vsem trem so bile izrečene zaporne kazni, in sicer prvoobtoženemu **tri leta in en mesec zapora**, drugo- in tretjeobtoženemu pa **trinajst mesecev zapora**, ob tem pa je bil slednjemu ukrep prepovedi približevanja ozkodovanki podaljšan do nastopa kazni. Pritožbe vseh treh obtoženih je vizje sodiz e zavrnilo v celoti in potrdilo sodbo sodiz a prve stopnje.

Tabela zt. 2: Kazenski postopki in sankcije za storilce kaznivega dejanja trgovine z ljudmi (113. čl. KZ-1)

Kazenski postopki/sankcije	Skupaj
ŠTEVILO OBTOŽENIH	23
ŠTEVILO OBSOJENIH	5

Tabela zt. 3: Število obravnavanih primerov storilcev kaznivega dejanja trgovine z ljudmi po 113. členu KZ-1, 2010-2015

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Število osumljencev	5	16	13	15	8	42
Število obsodb	4	6*	8	2	0	5

* Sodbe, v katerih je sodiz e obdolžencu spremenilo pravno kvalifikacijo kaznivega dejanja trgovine z ljudmi v pravno kvalifikacijo kaznivega dejanja izkoriz anja prostitucije.

3.3 Dejavnosti Inšpektorata Republike Slovenije za delo

V septembru 2015 je začel veljati nov Zakon o zaposlovanju, samozaposlovanju in delu tujcev, ki je nadomestil prej veljavni Zakon o zaposlovanju in delu tujcev.

Zakon o zaposlovanju, samozaposlovanju in delu tujcev med drugim na novo ureja samozaposlovanje tujcev ter odpravlja nekaj pomanjkljivosti prejšnje ureditve. Enotno dovoljenje za prebivanje in delo pa

ureja Zakon o tujcih. Tako bodo lahko v prihodnje vsa dela v okviru registriranih dejavnosti delodajalca opravljali le tujci z enotnim dovoljenjem za zaposlitev, samozaposlitev ali delo, enotno dovoljenje za samozaposlitev in tujci, ki imajo prost dostop na trg dela (ne pa ve tudi zastopniki), nadalje se bodo ve iniski lastniki zaposlovali pod enakimi pogoji kot zastopniki, ena pomembnejzih sprememb pa je tudi dolo ba, da se bodo lahko tujci v RS zaposlovali samo za polni delovni asa.

Inzpektorji za delo v letu 2015 niso obravnavali nobene krzitive novega zakona, so pa obravnavali 47 krzitev Zakona o zaposlovanju in delu tujcev. število krzitev je v primerjavi z letom 2014 naraslo za 15, prej pa je kar nekaj let upadalo. Najve ugotovljenih krzitev Zakona o zaposlovanja in delu tujcev se je tako kot prejšnja leta nanazalo na vrnitev delovnega dovoljenja (15 krzitev), 7 pa na prijavo za etka izvajanja storitve. V zvezi s samim delovnim dovoljenjem so inzpektorji obravnavali 6 krzitev. Kar 6 krzitev se je nanazalo na dovoljenje za zaposlitev (prepoved skrajzanja delovnega asa s polnega na krajzega), v letu 2014 pa takih krzitev ni bilo.

V letu 2015 je bilo pristojnim organom podano eno naznanilo suma storitve kaznivega dejanja trgovine z ljudmi. Tujci, drOavljani tretje drOave, naj bi za to, da so prizli na delo v Slovenijo, pla ali znaten znesek. Delodajalec jim je krzil tudi druge pravice iz delovnega razmerja (neizpla ilo regresa, ni izdajal pla ilnih list, bivanje v neprimernih prostorih, za katere so pla evali delodajalcu, delo prek polnega delovnega asa).

3.4 Dejavnosti Finan ne uprave Republike Slovenije

Finan na uprava Republike Slovenije je od 18. avgusta 2014 po Zakonu o prepre evanju dela in zaposlovanja na rno (v nadaljevanju: ZPDZC-1) pristojna za nadzor, vodenje in odlo anje v prekrzkovnem postopku v primeru dela na rno, omogo anja dela na rno s strani posameznikov, zaposlovanja na rno in nedovoljenega oglazevanja posameznikov.

Finan na uprava Republike Slovenije opravlja nadzor nad delom in zaposlovanjem na rno:

- na podlagi prejetih prijav;
- na podlagi odkritih sumov krzitev kot neposredne zaznave na terenu ob opravljanju drugih nalog;
- vzporedno v postopkih dav nega inzpeksijskega nadzora in samostojnega nadzora dela in zaposlovanja na rno;
- s sistemskim spremljanjem oglazevanja dela in dejavnosti v medijih ter z nadzorom sumov krzitev v oglasih v medijih;
- v skupnih akcijah mobilnih oddelkov in finan nih inzpektorjev ter v koordiniranih akcijah z drugimi nadzornimi organi.

Stalna prisotnost na terenu in povezava mobilnih oddelkov na terenu z operativnim komunikacijskim centrom Finan ne uprave, ki sprejema nujne prijave in informacije o sumih krzitev, omogo a sprotno obravnavanje prijav, saj je nadzor u inkovit le, e se te obravnavajo nemudoma. Mobilni oddelki so na delu 24 ur na dan in vse dni v tednu, torej tudi ob koncu tedna, v ve ernih in no nih urah, kar omogo a nadzor in odkrivanje krzitev v asu, ko se opravlja najve dela in zaposlovanja na rno. Pri krzitivah zaposlovanja na rno so odkriti ztevilni delodajalci, ki so obravnavani pri krzitivah s podro ja pla evanja davkov in prispevkov od zaposlitev, kot nepredlagatelj dav nih obra unov in nepla niki obveznosti na podro ju prispevkov za socialno varnost. Med najpogostejzimi krzitivami so bile tudi krzitive, ko delodajalec omogo i delo posamezniku, s katerim ni sklenil pogodbe o zaposlitvi oziroma ga ni prijavil v obvezna socialna zavarovanja.

V obdobju od 1. januarja do 31. decembra 2015 je bilo v postopkih o prekrzkih v zvezi s krzitivami ZPDZC-1 (delo na rno in zaposlovanje na rno) izdanih in vro enih 1.556 odlo b o prekrzku in pla ilnih nalogov, s katerimi je bila izre ena globa v skupni vizini 2.333.652,25 EUR, in 295 opominov.

Glede na podro je so krzitive razdeljene na:

- 399 krzitev dela na rno (od tega je bilo 92 krzitev, v katerih so bili udele0eni tuji drOavljani);
- 1.452 krzitev zaposlovanja na rno (od tega je bilo 28 krzitev zaposlovanja tujca ali osebe brez drOavljanstva in 75 krzitev nezakonitega zaposlovanja drOavljana tretje drOave).

V letu 2015 je finan na uprava podala 16 kazenskih ovadb ali naznanil kaznivega dejanja zaradi suma kaznivih dejanj zoper krzitev temeljnih pravic delavcev (196. len KZ-1) in tri zaradi zaposlovanja na rno (199. len KZ-1). Ovadb ali naznanil zaradi suma kaznivega dejanja trgovine z ljudmi (113. len KZ-1) v letu 2015 ni bilo podanih.

4. Pomo in zaščitna

4.1 Program oskrbe žrtev trgovine z ljudmi

- **Program krizne namestitve**

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti je novembra 2013 razpisalo projekt Oskrba žrtev trgovine z ljudmi . krizna namestitvev za obdobje 2014. 2015. Gre za celostno do 30 dni trajajočo oskrbo prepoznanih žrtev (tako odraslih kot otrok), ki potrebujejo takojšen umik iz tvegane okolice. Za izvedbo projekta je bila izbrana Slovenska Karitas.

V letu 2015 je bilo v krizni prostor namezjenih **5 oseb žrtev trgovine z ljudmi**, vse ženskega spola, ena mladoletna, ki pa je v času bivanja dopolnila 18 let. Namezjene osebe so bile državljanke Slovenije (1), Srbije (1) in Madžarske (3). Namezjene so bile zaradi namena prisilne poroke (prodaja), prisilne prostitucije oziroma prisilnega dela. Dravljanka Slovenije je bila po 22 dneh bivanja v krizni namestitvi premešena v prostore varne namestitve, to je programa, ki ga razpisuje Ministrstvo za notranje zadeve, program pa izvaja družstvo Klju . Drugim je bila na njihovo željo omogočen vrnitev v državo izvora.

V letu 2015 je bilo skupaj realiziranih 33 oskrbnih dni v krizni namestitvi. V obdobju od 1. januarja 2015 do 31. decembra 2015 je MDDSZ za projekt krizne namestitve namenil **45.000,00 EUR**, kar zajema 80 odstotkov plačila ene zaposlene osebe in stroške namezjenja. Dejansko nastali stroški, ki so bili povrnjeni izvajalcu, so znašali skupaj **20.256,55 EUR**.

Osebam, namezjenim v krizni prostor, so bili nudeni namestitve, prehrana, prva psihosocialna pomoč, nujna medicinska pomoč, svetovanje, informiranje o njihovih zakonitih pravicah, tolaženje, zagovorništvost, socialna okupacija, družabništvo, spremstvo, zagotavljanje varnosti, pomoč pri vrnitvi v domovino in materialna pomoč. Osebe v krizni namestitvi 24 ur na dan spremljajo strokovni delavci in za to usposobljeni prostovoljci (navzočnost in svetovanje ter pomoč).

Zagotovljena je tudi 24-urna odzivnost strokovnega delavca na dnevni telefonski zveščilki za potrebe organov odkrivanja in pregona ter tudi žrtev trgovine z ljudmi.

Kontinuiranost izvajanja programa krizne namestitve je pomembna za nemoteno zagotavljanje prve potrebne oskrbe in je ena ključnih aktivnosti akcijskega načrta. Pravočasnost priprave javnega razpisa in s tem omogočanje nemotenega delovanja je zato zelo pomembna. Treba pa je opozoriti, da v tem primeru javni razpis za krizno namestitvev za obdobje 2016. 17 v planiranem obdobju koledarskega leta 2015 ni bil pravočasno objavljen.

- **Program varne namestitve**

Ministrstvo za notranje zadeve je oktobra 2013 razpisalo projekt Oskrba žrtev trgovine z ljudmi . namestitvev v varni prostor za obdobje 2014. 2015. Gre za nadaljevalni program po krizni namestitvi, in sicer za vse prepoznane žrtev trgovine z ljudmi, ki potrebujejo nadaljnjo celovito oskrbo oziroma so pripravljene sodelovati z organi pregona v kazenskem postopku zoper storilce. Za izvedbo programa je bilo izbrano družstvo Klju .

V letu 2015 sta bili v program Oskrba žrtev trgovine z ljudmi . namestitvev v varni prostor vključeni **dve osebi žrtvi trgovine z ljudmi**, državljanka Slovenije za obdobje od 16. februarja 2015 do 3. maja 2015 in državljanka Makedonije za obdobje od 1. januarja 2015 do 8. julija 2015.

V obdobju od 1. januarja 2015 do 31. decembra 2015 je Ministrstvo za notranje zadeve za projekt krizne namestitve namenilo **40.000,00 EUR**, kar zajema 80 odstotkov plačila ene zaposlene osebe in stroške namezjenja. Dejansko nastali stroški, ki so bili povrnjeni izvajalcu, so znašali skupaj **37.482,43 EUR**.

Poleg navedenih namestitvev v varni prostor je izvajalec programa nudil različne oblike pomoči za 31 osebam, od tega je bilo 28 potencialnih žrtev trgovanja.

Oktober in november 2015 je Ministrstvo za notranje zadeve pripravilo in objavilo javni razpis za nadaljevanje programa namestitve v varni prostor za obdobje 2016. 17 ter izvedlo tudi izbiro izvajalca.

Tabela zt. 4: Število Ortev trgovine z ljudmi po spolu in starosti

MOÜKI		ÞENSKE		Skupaj		
Identificirane ýrtve						
ODRASLI (18+)	OTROCI	ODRASLI (18+)	OTROCI	ODRASLI (18+)	OTROCI	Odrasli in otroci skupaj
0	0	45	2	45	2	47
Domnevne ýrtve						
ODRASLI (18+)	OTROCI	ODRASLI (18+)	OTROCI	ODRASLI (18+)	OTROCI	Odrasli in otroci skupaj
0	2	20	6	20	8	28

Tabela zt. 5: Število Ortev trgovine z ljudmi glede na namen izkoriz anja

	MOÜKI	ÞENSKE	Skupaj
Identificirane ýrtve			
SPOLNO IZKORIÜ ANJE	0	47	47
DELOVNO IZKORIÜ ANJE	0	0	0
DRUGO	0	0	0
Domnevne ýrtve			
SPOLNO IZKORIÜ ANJE	0	19	19
DELOVNO IZKORIÜ ANJE	0	0	0
DRUGO (spolno in delovno)	2	7	9

Tabela zt. 6: Število Ortev trgovine z ljudmi po državljanstvu in spolu

DRŽAVLJANSTVO	MOŠKI	ŽENSKE	Skupaj
Identificirane žrtve			
Ukrajina	0	17	17
Srbija	0	11	11
Črna republika	0	7	7
Makedonija	0	3	3
Madžarska	0	2	2
Slovaška	0	2	2
Slovenija	0	2	2
Dominikanska republika	0	1	1
Bolgarija	0	1	1
Neznano	0	1	1
Domnevne žrtve			
Ukrajina	0	14	14
Slovenija	2	8	10
Dominikanska republika	0	2	2
Slovaška	0	1	1
Kamerun	0	1	1

- **(Re)integracija žrtev trgovine z ljudmi**

(Re)integracija je aktivnost, ki je 0e vrsto let opredeljena v akcijskih načrtih, vendar kot projekt ni začela. Razlog je med drugim tudi v neenotnih pogledih na obseg aktivnosti, ki naj bi bile zajete v projektu. Po eni strani gre za slovenske državljane, ki so kot Ortve TZL prepoznane doma in v tujini ter jih je potrebno reintegrirati v primerno družbeno okolje. Po drugi strani pa gre tudi za tuje državljane, ki jih je prav tako treba integrirati v slovensko okolje. Kakšni so postopki in koliko časa naj bi reintegracija trajala, pa ze ni dorečeno.

Vključevanje v samostojno življenje (integracija oziroma reintegracija), ki ga s sofinanciranjem iz projekta EU EQUAL izvaja združenje Ključ, je bilo v letu 2015 vključeno 10 oseb. Izvajali so naslednje aktivnosti: učenje slovenskega jezika, zbiranje potrdil o pridobljeni izobrazbi, vključitev v osnovnošolsko izobraževanje za odrasle s ciljem končati osnovno šolo, vključitev v srednješolsko izobraževanje s ciljem pridobiti poklic, pomoč pri učenju, pomoč pri vsakodnevnem odpravljanju težav in vrednotenje napredka, pomoč pri pridobivanju zolskih potrebščin in pripomočkov, pomoč pri urejanju dokumentacije za pridobitev socialne pomoči, dogovori z delodajalci za izvajanje prakse, pomoč pri ziranju socialne mreže, vključitev v zunajšolske dejavnosti, pridobivanje dodatnih znanj prek tečajev, učenje ravnjanja z denarjem, pomoč pri samostojnem življenju zunaj prostorov združenja Ključ, zdravstvena oskrba.

4.2 Program PATS

Institut za afriške študije v azilnem domu Oe tretje leto izvaja projekt PATS (Prepoznavanje, pomo in zaščita žrtev trgovine z ljudmi, spolnega nasilja in nasilja po spolu) pri sprejemu prosilcev za mednarodno zaščito v Republiki Sloveniji. Program se delno financira iz evropskih in delno iz nacionalnih sredstev (proračun Ministrstva za notranje zadeve). Tako je bilo v letu 2015 realiziranih 54.989,90 EUR po pogodbi C1711-14-460137; 5.993,80 EUR po pogodbi C1711-15-460340 in 1.947,00 EUR po naročnici N171110-15-0011.

Glavni namen projekta je ozaveščati ljudi o trgovini z ljudmi in z ustreznim pristopom spodbuditi k aktivni udeležbi pri preprečevanju različnih oblik izkoriščanja. Splošni cilj projekta je olajšati identifikacijo ranljivih skupin, ki potrebujejo posebno obravnavo. Predvsem je pozornost usmerjena v celostno obveščanje ranljivih skupin, zlasti mladoletnikov brez spremstva in žensk.

Preostala vsebina informativnih razgovorov se razlikuje od primera do primera, odvisno od izkušenj in identifikacije osebe z elementi trgovine z ljudmi. Informirane osebe imajo zagotovljen razgovor v njim razumljivem jeziku, prav tako imajo zagotovljeno »informiranje po spolu«, kar pomeni, da je izvajalec informativnega razgovora istega spola. Vsaki informirani osebi se izroči tudi brožura z vsemi potrebnimi informacijami, zapisanimi v njej razumljivem jeziku.

V primeru zaznave elementov trgovine z ljudmi izvajalec nemudoma obvesti pristojne v azilnem domu, ki nato sprožijo vse potrebne postopke v smislu zaščite žrtev in njene nadaljnje oskrbe v zahtevnih programih.

Od 1. januarja 2015 do 31. decembra 2015 je bilo opravljenih 61 informativnih razgovorov. V tem obdobju je bilo informiranih 29 oseb ženskega spola in 32 oseb moškega spola. V dveh primerih so izvajalci informativnih razgovorov ocenili, da gre za sum trgovine z ljudmi in sta bila primera posebej obravnavana. Ponujena je bila pomoč, vendar v obeh primerih ni prišlo do nastanitve na varno lokacijo izven azilnega doma. Prav tako se je potrdilo, da je bil sum podan zaradi dogodkov, ki sta jih osebi doživljali v materi ni državi.

5. Mednarodne dejavnosti in partnerstva

5.1 Mednarodne dejavnosti

Nacionalni koordinator je v okviru svojega mandata v letu 2015 tvorno sodeloval na mednarodnih dogodkih, ki skozi različne mehanizme vplivajo na razvoj aktivnosti ter ukrepov za preprečevanje in boj proti trgovini z ljudmi.

- Med 22. in 23. februarjem se je v Amsterdamu skupaj s predstavnicami MDDSZ in predstavnicami Slovenske filantropije udeležil konference na temo nameznja otrok brez spremstva, v kategorijo katerih uvrstimo tudi otroke žrtve trgovanja. Glede na zirok nabor praks, ki so uveljavljene v zahodnoevropskih državah, je primerjalna ureditev koristna predvsem v smeri izboljšav, ki jih je treba v Sloveniji na tem področju urediti.

- Na predlog nadzorstvenega mehanizma GRETA po Konvenciji Sveta Evrope o ukrepanju proti trgovini z ljudmi, je sekretariat konvencije predlagal sestanek z vsemi nacionalnimi deležniki (tudi medresorske delovne skupine) o poteku izvajanja priporočil GRETA. Sestanek je potekal 17. aprila v Ljubljani in sicer v soorganizaciji nacionalnega koordinatorja in sekretariata Sveta Evrope. Na podlagi konstruktivne celodnevne razprave vseh sodelujočih je bil izdelan presek stanja izvedenih ukrepov implementacije priporočil, za kar je predviden rok februar 2016.

- Tudi v letu 2015 je koordinatorica EU za boj proti trgovini z ljudmi v sodelovanju s predsedujočo državo organizirala dva sestanka neformalne mreže Nacionalnih poročevalcev ali enakovrednih mehanizmov. Prvi sestanek je potekal med 9. in 10. junijem, ki se ga je kot po navadi udeležil nacionalni koordinator. Po predhodnem dogovoru s koordinatorico EU je predstavil delovanje mreže koordinatorjev JVE, ki so bili ob tej priložnosti tudi gostje srečanja na ravni EU. S tem se je že enkrat potrdila povezovalna vloga Slovenije med EU in državami regije Zahodnega Balkana. Drugi sestanek je potekal med 19. in 20. oktobrom, njegova rdeča nit pa so bili statistični podatki na nacionalni ravni in procesi enotnega evidentiranja. Zaradi tega razloga se je poleg nacionalnega koordinatorja sestanka udeležila tudi predstavnica Statističnega urada Republike Slovenije.

- Med 6. in 7. julijem se je nacionalni koordinator na Dunaju udeležil redne konference zaveznitva v boju proti trgovini z ljudmi, ki ga organizira posebna koordinatorica Organizacije za varnost in sodelovanje Evrope (OVSE). Poleg izbrane tematike je bilo srečanje namenjeno obnovi in izmenjavi kontaktov med strokovno javnostjo in visokimi predstavniki sodelujočih držav.

- Slovenska policija je v okviru programa EMPACT organizirala strokovni sestanek, ki je potekal 22. septembra v Ljubljani. Udeležili so se ga predstavniki policij držav članic EU ter predstavniki Europola in Interpola. Tema sestanka so bile kitajske organizirane združbe in analiza njihovega delovanja na področju trgovanja z ljudmi. Nacionalni koordinator je s svojim uvodnim govorom in nadaljnjim sodelovanjem prispeval k uspešni izvedbi sestanka.

- Med 12. in 14. oktobrom 2015 je na Jahorini pri Sarajevu potekal seminar na temo «Tehnike finančnih preiskav v boju proti trgovini z ljudmi», ki ga je organizirala MFS. EMMAUS iz Sarajeva v sodelovanju s federalnim toilstvom BiH. Seminar je potekal pod okriljem nizozemske skupine strokovnjakov, ki so izpeljali večji del predavanj. Kot uinkovita oblika boja proti trgovini z ljudmi so bile izpostavljene skupne preiskovalne skupine in v tem smislu projekt JIT THB WB, katerega rezultate je v sklopu predavanja predstavil nacionalni koordinator. Za njim je tožilka BiH predstavila konkretni primer skupne preiskovalne skupine (JIT), ki ga je prvič izvajala BiH v sodelovanju s Francijo.

- Nacionalni koordinator se je skupaj s predstavnikom policije med 13. in 15. majem v Sarajevu udeležil delavnice o mednarodnem sodelovanju v boju proti trgovini z ljudmi. Delavnico je organizirala Direkcija za koordinacijo policijskih organov BiH, ki je tudi povabila slovenske predstavnike kot osrednja predavatelja. Predstavljena je bila tematika uinkovitejše oblike omejenega sodelovanja z uporabo skupnih preiskovalnih skupin. Poleg obeh slovenskih predstavnikov sta na delavnici predavala tudi direktor DCAF in predstavnik policije Moldavije.

- Med 30. in 31. marcem je potekal sestanek nacionalnih koordinatorjev Centralne in JVE Evrope, in sicer na pobudo veleposlanitva Velike Britanije na Dunaju v soorganizaciji Mednarodnega centra za razvoj migracijskih politik (ICMPD) in avstrijskega zunanjega ministrstva. Sestanka se je udeležil tudi slovenski nacionalni koordinator, ki je predstavil izsledke aktualnih projektov v Republiki Sloveniji. Velika Britanija je kot pobudnica in organizatorica dogodka otelela predstaviti nedavno

imenovanje komisarja za podro je boja proti novodobnemu suženstvu, ki je sestanku prav tako prisostvoval. Dogodek je potekal na avstrijskem zunanjem ministrstvu, gostila pa ga je avstrijska nacionalna koordinatorica.

- Z veleposlaniztva ZDA v Sloveniji so nacionalnega koordinatorja zaprosili za krajše sre anje z novoimenovanim veleposlanikom Brentom R. Hartleyjem ob njegovem priložnostnem obisku na Primorskem dne 19. februarja 2015. Veleposlanik Hartley se je v Piranu sre al z nevladno organizacijo Pravni center za lovekove pravice (PC P), ki ga veleposlaniztvo ZDA sofinancira pri izvedbi preventivnega projekta ozavez anja o trgovini z ljudmi v osnovnih zolah. Ker je bila tematika sre anja z nevladno organizacijo trgovina z ljudmi, je veleposlanik izrazil interes za sre anje z nacionalnim koordinatorjem za to podro je. V pogovoru se je veleposlanik oelel nekoliko seznaniti z aktivnostmi na podro ju boja proti trgovini z ljudmi v Republiki Sloveniji in prizadevanji na tem podro ju. Okvirno so bile predstavljene klju ne aktivnosti in tudi na rtovani programi v nedavno sprejetem akcijskem na rtu za obdobje 2015. 16. Veleposlanik se je zanimal tudi za na in izvedbe priporo il, ki smo jih dobili od mednarodnih organizacij (SE, UN) in tudi priporo il State Departmenta iz leta 2014. Pojasnjeno je bilo, da so priporo ila ustrezno prenesena v aktivnosti v okviru AN 2015. 16, potrebna je le njihova dosledna izvedba. Posebej so bile izpostavljene teme:

- izobraevanje sodstva in organov pregona ter u inkovitosti pregona trgovine z ljudmi, vklju no s ztevilom sodb;
- koordinacija aktivnosti in medresorsko sodelovanje;
- aktivnosti Slovenije v okviru pobud in projektov v regiji Zahodnega Balkana in JVE.

Ministrstvo za zunanje zadeve v MDS TZL dosledno opozarja na problematiko moone trgovine z ljudmi, ki jo pri svojem delovanju zaznava slovenska diplomatsko konzularna mreoa. Ministrstvo skupaj z nacionalnim koordinatorjem za boj proti trgovini z ljudmi sodeluje v pogajanjih oziroma pri pripravi izjav s podro ja boja proti trgovini z ljudmi v Generalni skupz ini Organizacije zdruoenih narodov, Svetu za lovekove pravice, v Svetu Evrope) ter v Organizaciji za varnost in sodelovanje v Evropi (OVSE). Izpostaviti je treba tudi aktivno vlogo Slovenije v okviru Urada za droge in kriminal. Slovenija je oe etrto leto podpredsedujo a Konferenci pogodbenic Konvencije Zdruoenih narodov za boj proti mednarodnemu organiziranemu kriminalu, katere eden izmed treh protokolov je tudi Protokol za prepre evanje, obvladovanje in kaznovanje trgovanja z ljudmi, posebej oensk in otrok.

Slovenska policija, kot lanica EUROPOLA, sodeluje in izmenjuje informacije s lanicami EU na operativni ravni pri preiskovanju kaznivih dejanj trgovine z ljudmi in tudi v projektih aktivnostih EMPACT. Ena izmed teh dejavnosti znotraj projekta EMPACT je na podro ju kitajskih organiziranih kriminalnih zdruob »CHINESE THB«, kjer pa se v Sloveniji za zdaj ne zaznava prisotnost kitajskih drOavljanov kot storilcev kaznivih dejanj ali Ortev trgovine z ljudmi. Policija na podro ju boja proti trgovini z ljudmi sodeluje in izmenjuje informacije tudi s tretjimi drOavami, pri tem pa uporablja komunikacijske poti v okviru INTERPOL.

• **Mreja nacionalnih koordinatorjev jugovzhodne Evrope (NATC JVE)**

Mreoa nacionalnih koordinatorjev za boj proti trgovini z ljudmi regije JVE (NATC JVE) izhaja iz podobnega na ela sestajanja nacionalnih koordinatorjev v okviru drOav lanic EU. Koordinatorji se sestajajo praviloma enkrat do dvakrat na leto po dogovoru in v okviru organizacije posamezne gostujo e drOave. Zaradi racionalnosti so tovrstni sestanki ob robu drugih mednarodnih sre anj ali, e je to omogo eno, v organizaciji posamezne drOave, ki gosti sre anje. V letu 2015 je prvo tako sre anje potekalo 30. marca na Dunaju, in sicer na povabilo britanskega veleposlaniztva na Dunaju z namenom predstavitve aktivnosti Velike Britanije ob novoimenovanem visokem uradniku za boj proti suženstvu (angl. Anti Slavery Comissioner). V nadaljevanju je 19. in 20. junija v Bruslju potekalo redno sre anje mreoe koordinatorjev in poro evalcev (NREM) EU, na katerem so prvi gostovali koordinatorji JVE. K povezovanju in organizaciji tega sestanka je prispeval tudi slovenski nacionalni koordinator v sodelovanju s koordinatorico EU za boj proti trgovini z ljudmi. V jesenskem delu je potekalo ze zadnje sre anje mreoe nacionalnih koordinatorjev JVE, in sicer od 2. do 3. novembra v Stockholmu na povabilo zvedskega koordinatorja in poro evalke o trgovini z ljudmi. Sestanek je potekal v lu i migracijskih tokov in prepletenosti s pojavnimi oblikami trgovine z ljudmi.

• **Projekt skupnih preiskovalnih skupin za u inkovitejji boj proti trgovini z ljudmi (JIT THB WB)**

Ministrstvo za notranje zadeve je leta 2012 kandidiralo na razpis Evropske komisije znotraj programa ISEC 2012 v okviru Framework Partnership Agreement, katerega nosilec je UKP GPU. Po uspešni kandidaturi se je avgusta 2013 začelo izvajanje projekta JIT THB WB, ki temelji na spodbujanju uporabe skupnih preiskovalnih skupin (JIT) za potrebe boja proti trgovini z ljudmi na Zahodnem Balkanu na lokalni ravni. Evropska komisija je projekt sofinancirala v 95-odstotnem deležu.

Aktivnosti projekta v letu 2015 so bile namenjene tožilcem in policistom držav Zahodnega Balkana, da bi jih spodbudili k uporabi skupnih preiskovalnih skupin kot operativnega orodja za preiskovanje in pregon primerov trgovine z ljudmi. Udeleženci (tožilci in policisti) se pogosto ne zavedajo razpoložljivih možnosti, zato sta znanje in razumevanje teh orodij predpogoj za njihovo uporabo. Projekt je upošteval ključne strategijske dokumente EU na področju notranje varnosti in je v skladu s strategijo EU za boj proti trgovini z ljudmi.

V letu 2015 je bila izvedena zadnja v nizu sedmih delavnic, in sicer v Albaniji, temu sta sledila zaključna konferenca v Sloveniji in podaljšanje projekta za pet mesecev zaradi organizacije dveh dodatnih delavnic, ene v Sarajevu in druge v Beogradu. Na zadnjih dveh delavnicah so bili predstavljeni konkretni primeri skupnih preiskovalnih skupin kot merljiv rezultat projekta, ki se je v celoti zaključil do konca leta 2015.

Obe navedeni aktivnosti sta sestavni del rednega obveznega dela ministrov za notranje zadeve držav članic procesa Brdo. Tako je bilo tudi v letu 2015, ko je sestanek ministrov potekal 17. aprila v Budvi.

5.2 Partnerstva in raziskave

V prostorih Mestne občine Ljubljana je 7. januarja 2015 društvo Ključ organiziralo strokovni posvet na temo prisilnih porok. Izhodni rezultati in razprav so bili primeri prisilnih oziroma dogovorjenih porok, ki so se v zadnjem obdobju dogajali v romskih skupnostih po Sloveniji. S prispevki in raziskavami so na posvetu sodelovali predstavniki stroke, predstavniki nevladnih organizacij, ki se s primeri srečujejo neposredno, uvodni prispevek je imel tudi nacionalni koordinator. Dogodek je pospremila otvoritev fotografske razstave »Moje sanje«, ki se je skozi vse leto selila po slovenskih mestih.

Na Fakulteti za varnostne vede je bil 29. januarja 2015 predstavljen rezultat raziskave z naslovom »Analiza trgovine z ljudmi z namenom izkoristitve delovne sile, trgovine z otroki, prisilnega beračenja in prisilnega izvrzevanja kaznivih dejanj«. Raziskava je med drugim pokazala, da ima izkoristitev delavcev migrantov v Sloveniji oziroma izkoristitev prek podjetij, registriranih v Sloveniji, pogosto vse značilnosti trgovine z ljudmi. Delodajalci pri tem zlorablajo socialno ranljivost delavcev migrantov. **Nacionalni koordinator za boj proti trgovini z ljudmi** je v uvodu poudaril, da je skladno s priporočili GRETE (skupine strokovnjakov Sveta Evrope) Vlada Republike Slovenije podprla in financirala izvedbo raziskave o nekaterih oblikah trgovine z ljudmi v Sloveniji. Rezultati raziskave in priporočila bodo podlaga za nadaljnje ukrepe in načetno preprečevanje preventivnih aktivnosti. Eden od elementov uinkovitejzega preprečevanja in boja proti trgovini z ljudmi je tudi odvratanje od povprazevanja po storitvah, ki jih izvajajo Ortvne trgovine z ljudmi. K temu Slovenijo zavezuje tudi določba direktive 2011/36/EU, ki državam nalaga, da »proučijo možnost sprejetja ukrepov, da se kot kaznivo dejanje obravnava uporaba storitev, ki so predmet izkoristitve,« e je znano, da je oseba Ortev trgovine z ljudmi«.

Na podlagi različnih mednarodnih priporočil in usmeritev se je v preteklem letu pokazala potreba po vključitvi nekaterih dodatnih institucij in organizacij v delo MDS TZL, zato je Vlada RS decembra 2015 sklenila, da v MDS TZL dodatno imenuje dve članici Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (zagotavljanje ustreznih in varnih prostorov za pomoč otrokom, Ortvam trgovine z ljudmi, in preventivna pomoč ranljivim prebivalcem, kot so na primer romski otroci), predstavnicu Urada za narodnosti (problematika prisilnih porok romskih deklet), predstavniko Finančne uprave Republike Slovenije (pristojnosti Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na tujem v kontekstu prepoznave in odkrivanja dejanj s področja izkoristitve dela in prisilnega dela, kot ene izmed pojavnih oblik trgovanja z ljudmi) in predstavniko Zveze svobodnih sindikatov Slovenije (pravice delavk in delavcev migrantov).

Sicer se sodelovanje med vladnimi organi ter nevladnimi in humanitarnimi organizacijami oblikuje na podlagi različnih projektov in posameznih programov. Kot take lahko izpostavimo primer permanentnega sodelovanja v okviru MDS, in sicer med policijo in nevladno organizacijo društvo Ključ

ter policijo in humanitarno organizacijo Slovenska Karitas. Podobna sodelovanja z nevladnim sektorjem so vzpostavili tudi drugi resorji.

Prav tako je treba izpostaviti prizadevanja za krepitev sodelovanja med vladnimi strukturami, zlasti ko gre za vprazanja problematik, katerih vsebina se ne uvrz a izklju no v en resor. To je v primerih delovnega izkoriz anja oziroma prisilnega dela, za tem namez anja in oskrbe otrok . Ortev trgovine z ljudmi, sprememb in dopolnitev zakonodaje (v letu 2015 kazenskega zakonika), priprave priro nika za identifikacijo in pomo Ortvam trgovine z ljudmi ipd. V vseh naztetih primerih so se izoblikovale oOje strokovne skupine, ki so pristopile h konkretni opredelitvi obravnavane teme oziroma k pripravi konkretnih predlogov.

Na operativni ravni je prav tako Oe ute eno sodelovanje med policijo in ministrstvom za zunanje zadeve glede obvez anja o ugotovitvah na DrOavnih konzularnih predstavnistvih, glede problematike drOavljanov tretjih drOav v povezavi s trgovino z ljudmi. Gre za prepoznavo indikatorjev, ki kaOejo, da bi lahko iskalci in iskalke zaposlitve postali Ortve trgovine z ljudmi.

Glede partnerstev med nevladnim sektorjem v Sloveniji in tudi mednarodno lahko omenimo, da je Slovenska Karitas aktivna lanica mreOe COATNET (Christian Organisations Against Trafficking NETwork), ki zdruOuje 33 organizacij z vsega sveta ter jim je skupen boj proti trgovini z ljudmi ter pomo Ortvam trgovine z ljudmi. Prav tako je Slovenska Karitas partnerica v Euro-Mediteranskem projektu proti trgovini z ljudmi, ki vklju uje 11 nacionalnih organizacij Karitas (Albanija, Armenija, Bosna in Hercegovina, Bolgarija, Kosovo, Libanon, Tur ija, Romunija, Ukrajina, Francija in Slovenija). Projekt financira Secours Catholique - Caritas France ter oblikuje skupne aktivnosti in izobraOevanja ter materiale v boju proti trgovini z ljudmi. V letu 2015 je bil poudarek projekta na krepitvi sodelovanja in sistemu zaz ite otrok, ranljivih za trgovino z ljudmi. V okviru projekta je bilo organizirano tudi izobraOevanje in ztudijski obisk, ki je potekal v Tirani, Albanija, med 12. in 14. oktobrom 2015. IzobraOevanje je potekalo v okviru praznovanja 18. oktobra, evropskega dneva boja proti trgovini z ljudmi. Poleg predstavnikov partnerskih Karitas so na izobraOevanju sodelovali tudi nacionalni koordinatorji drOav lanic projekta ter predstavniki organov policije in socialnega skrbstva.

Sklep

Poro ilo MDS TZL za leto 2015 povzema bistvene ukrepe in izvedene aktivnosti na podro ju prepre evanja in boja proti trgovini z ljudmi v poro evalskem obdobju. Te aktivnosti so smiselno porazdeljene med poglavja, ki v celoti zaokro0ajo osnovne tri stebre delovanja v boju proti trgovini z ljudmi in so ozna ene kot 3P (prepre evanje, pregon storilcev in pomo Ortvam). Poglavje o zakonodaji in politiki delovanja ter poglavje o mednarodni aktivnosti in partnerstvu pa opredeljujeta prizadevanja v iskanju sistemskih rezitev ter tako dodatno dopolnjujeta temeljne aktivnosti obravnavanega podro ja.

Eno izmed vodil periodi nega poro anja je dose i sledljivost in oceno izvedenih aktivnosti, opredeljenih v **Akcijskem na rtu MDS TZL za obdobje 2015-2016**. Uresni evanje nalog akcijskega na rta je tako sestavna komponenta poro ila. Da pa bi akcijski na rt pridobil tudi mednarodno komponento, so v uvodu v preambuli nanizana priporo ila Sveta Evrope, ki so tudi prenesena v ustrezne aktivnosti samega na rta.

Na zakonodajnem podro ju je treba kot pomembno izpostaviti spremembo kazenskega zakonika, v katerem je mo no dopolnjen 113. len Trgovina z ljudmi z inkriminacijo nekaterih pripravljanih kaznivih dejanj in inkriminacijo zavedanja o uporabi storitve Ortev kaznivih dejanj trgovine z ljudmi ter s tem zavedanja o polo0aju te Ortve. Dolo be so posledica in sestavni del prenosa evropskega pravnega reda v nacionalno zakonodajo. Novooblikovani 132.a len Prisilna sklenitev zakonske zveze ali podobne skupnosti pa zasleduje ustreznost prenosa Konvencije Sveta Evrope o prepre evanja nasilja nad 0enskami in nasilja v dru0ini ter o boju proti njima ter tako kot posebno opredeljuje kaznivost prisilnih porok.

Kot pomembno je treba izpostaviti tudi oblikovanje in uskladitev **Priro nika o identifikaciji, pomo i in zaý iti ýrtev trgovine z ljudmi**, ki ga je sprejela MDS TZL in je sestavni del tega poro ila. Uporabljal se bo predvsem za neposredno delo in postopke z Ortvami ter kot gradivo za strokovna usposabljanja.

Obravnavano podro je je podvr0eno tudi zunanjemu nadzoru in spremljanju Slovenije pri izpolnjevanju kriterijev prepre evanja in boja proti trgovini z ljudmi. Zato je treba posebej poudariti sodelovanje z mehanizmom GRETA Sveta Evrope po Konvenciji o ukrepanju proti trgovini z ljudmi, v okviru katerega smo pripravili poro ilo o implementaciji prejetih priporo il. Drugi cikel ocenjevanja je za Slovenijo predviden 0e sredi letoznjega leta. Prav tako je bilo treba pripraviti odziv na osnutek ocene o ustreznosti prenosa direktive 2011/36/EU in dvakrat poro ati pred pristojnimi odbori Zdru0enih narodov, katerih sestavni del poro anj je tudi tematika trgovine z ljudmi. Odziv amerizkega State Departmenta, ki vsakoletno za vse dr0ave sveta objavi poro ilo o izpolnjevanju minimalnih standardov s podro ja boja proti trgovini z ljudmi, je tokrat Slovenijo po osmih letih ponovno uvrstil iz prve v drugo skupino dr0av, in sicer zaradi domnevno padajo ih statisti nih kazalcev glede ztevila pregonov in obsodb kaznivega dejanja trgovine z ljudmi. **Skupna zna ilnost vseh zunanjih ocenjevalcev so sugestije k bolj dore ni sistemski umestitvi podro ja trgovine z ljudmi in razmiýljanja o krovnem zakonu s podro ja trgovine z ljudmi, ki bi lahko zapolnil tovrstne vrzeli.** O tem je tudi 0e razpravljala MDS TZL, strokovna mnenja pa so za enkrat ze deljena. **Kljub temu je glede na pri akovano oceno Evropske komisije o ustreznosti implementacije direktive 2011/36/EU treba predvideti tudi pristop k pripravi krovnega zakona.**

Podro je prepre evanja kot prvi izmed treh stebrov celovitega ukrepanja proti trgovini z ljudmi je osredoto eno na tri ciljne skupine, in sicer zirzo javnost, rizi ne skupine potencialnih Ortev in strokovno javnost. Prva dva segmenta (zirza javnost in rizi ne skupine) sta v celoti pokrita s programi sofinanciranja vlade ter tesnega sodelovanja z nevladnimi in humanitarnimi organizacijami. Izobra0evanje in ozavez anje stroke pa je razporejeno po posameznih resorjih glede na organizacijsko in vsebinsko pristojnost. **Tovrstna izobraýevanja seveda niso povsod optimalno izvedena in so temelj spotike ponavljajo ih se mednarodnih priporo il. Zaradi tega razloga je primerna kriti nost do obsega in vsebine izobraýevanj. Ta naj bodo predvsem osredoto ena na specifiko posameznega resorja ter naj ne bodo pavýalna in sama sebi namen, temve dobro strokovno pripravljena in povod za nadgradnjo znanj in pridobljenih izkuýenj.**

Odkrivanje in pregon kaznivih dejanj trgovine z ljudmi je predmet rednega usklajevanja merljivih evidenc med policijo in dr0avnim to0ilstvom. Ýe vedno so v ospredju kazniva dejanja trgovine z ljudmi zaradi namena spolne zlorabe. Za leto 2015 je zna ilno pove anje ztevila storilcev, ki jih je obravnavala policija. Teh je bilo v zestih primerih skupno 42. Ob upoztevanju primerov iz preteklih let

je državno toilstvo vložilo obtožnice zoper 23 oseb, sodiz a pa so v dveh primerih izrekla pravno ne obsodilne sodbe zoper 5 oseb. Ena izmed teh, ki jo je treba izpostaviti, je sodba za primer trgovine z ljudmi zaradi prisilne poroke mladoletnega dekleta. Pomembna je zato, ker je to prva tovrstna sodba in bo kljub novemu lenu v kazenskem zakoniku pomemben primer pravne prakse.

Poleg organov odkrivanja in pregona so v tem sklopu tudi aktivnosti Inzpektorata Republike Slovenije za delo in Finan ne uprave Republike Slovenije. Njune aktivnosti so v kontekstu podro nih zakonodaj, za katere sta pristojna, usmerjene predvsem na **podro je izkoriý anja in prisilnega dela**. Razlogi so vse pogostejše tendence in povezovanje trgovine z ljudmi s problematiko izkoriz anja pravic delavcev, predvsem tuje delovne sile. To je bil tudi klju ni motiv, da se je v letu 2015 v sestavo MDS TZL vklju il tudi finan ni urad.

Stalnica delovanja in tretji izmed klju nih stebrov boja proti trgovini z ljudmi je pomo in zaz ita trgovine z ljudmi. Aktivnosti so usmerjene predvsem v neposredno oskrbo Ortev trgovine z ljudmi skozi program krizne namestitve in program namestitve v varnem prostoru. Oba programa so tudi v letu poro anja ob sofinanciranju vlade izvedle nevladne in humanitarne organizacije. Prepoznanih je bilo skupno 47 Ortev, ki jim je bila nudena ustrezna oblika pomo i. V dolgotrajnejšo varno namestitev sta bili vklju eni dve Ortvi.

üe vedno ostaja nedore en sistem namestitev mladoletnih oseb, potencialnih ali prepoznanih ýrtev trgovine z ljudmi. Glede na kompleksnost problematike mora resorno ministrstvo, pristojno za delo, druýino in socialne zadeve, ponuditi moýne systemske reýitve za zagotovitev posebnih dolgotrajnejýih namestitvenih kapacitet, namenjenih otrokom É ýrtvam trgovine z ljudmi. Pri tem je treba upoýtevati potrebe teh otrok po 24-urni navzo nosti usposobljene odrasle osebe in vklju enosti strokovnjakov, ki imajo znanja in izkuýnje s podro ja dela z ýrtvami trgovine z ljudmi.

V zadnjem poglavju so ve inoma povzete aktivnosti na mednarodnem podro ju, pri tem sta izpostavljena pobuda o delovanju mreóe nacionalnih koordinatorjev JVE in zaklju ek projekta JIT THB WB, ki ga je v vizini 95 % sofinancirala EK ter je bil namenjen usposabljanju toóilcev in policistov dróav Zahodnega Balkana na temo ustanavljanja skupnih preiskovalnih skupin za u inkovitejzi boj proti trgovini z ljudmi.

Sestavni del tega sklopa so tudi partnerstva med organi in raziskave, ki dodatno osvetlijo posamezna kriti na podro ja, na katera velja posebej opozoriti. **S tem namenom je treba krepiti vezi z izobraýevalnimi ustanovami in za to tudi zagotoviti sredstva. Objektivnost neodvisnih raziskav je tako pomemben dejavnik, ki vodi v premislek in iskanje ustreznih reýitev.**

